

MAANDBLAD VAN „OUD-UTRECHT”

VEREENIGING TOT BEOEFENING EN TOT VERSPREIDING VAN
DE KENNIS DER GESCHIEDENIS VAN UTRECHT EN OMSTREKEN

SEPTEMBER
1949

ONDER REDACTIE VAN:
J. VAN STAVEREN

22. JAARGANG
Nº 9

UITGAVE DER VEREENIGING. ADRES: W. DE ZWIJGERSTR. 8

DE BEELDHOUWERSFAMILIE RIJNBOUT.

Met de constatering, dat geen hoofdstuk uit de nederlandsche kunstgeschiedenis zoo verwaarloosd is als de beeldhouwkunst der 19e eeuw, vangt Dr. R. van Luttervelt in het Bulletin van den Nederlandschen Oudheidkundigen Bond van 1947, blz. 42—52 een studie aan over „*Ioannes Rijnbout, een Nederlands beeldhouwer uit de 19de eeuw*”. De sculptuur uit deze periode behoort niet tot de belangrijkste, maar ook wat niet tot de groote kunst gerekend wordt, weerspiegelt tijden en menschen, is een product van een samenleving, cultureele factoren, invloeden en kundigheden, dus te eeniger tijd waard bestudeerd en gekend te zijn door hen, die in de ontwikkelingsgang van de kunst belang stellen. Als bijdrage tot een later overzicht, schreef D. van Lutterveld bovengenoemd artikel.

Nader gelocaliseerd is de beeldhouwer Ioannes Rijnbout een Utrechter, geboren 29 Januari 1800 als zoon van den ornament-snijder Hubert Rijnbout. En wie verder speurt, vindt broers en zonen en neven van Ioannes, die alleen, op meer of minder artistieke wijze met beeldsnijden, ornamentsnijden en andere bewerkingen van hout of steen in hun levensonderhoud voorzagen: een soort Oberammergau op vaderlandschen bodem.

„De stijl van Rijnbouts werk kenmerkt den artiest, die zichzelf langzamerhand uit het kunstambacht tot de vrije kunst had omhoog gewerkt. Hij moest het in zijn jonge jaren zonder leermeester in de sculptuur stellen en koos zich derhalve het werk van anderen, dat hij hetzij in natura, hetzij uit afbeeldingen leerde kennen, tot voorbeeld.”

Kramm wist te vertellen, dat Rijnbout een bibliotheek en een prentverzameling bezat om van te watertanden. Daaruit moet hij den klassicistische stijl, de sculptuur van de Empire hebben leren kennen, evenals de kunst der antieken. In het Centraal Museum zijn eenige kleine reliëfs van hem bewaard, die sterk den invloed van den toen beroemden italiaan Canova verraden.

In denzelfden koelen en vrij nuchteren stijl is nog de Genius der Wetgeving — van Muze kan men moeilijk spreken — uitgevoerd, die boven de ingang van de Arrondissementsrechtbank in de Hamburgerstraat werd aangebracht ter herinnering aan de invoering van de nederlandsche wetgeving in 1838.

Wat later verwijderd Rijnbout zich van het koele, abstraheerende ideaal van het classicisme om zich naar den nieuwen tijd, de opkomende romantiek te keeren, zonder zijn vroegere opvattingen geheel en al te verloochenen. In eenige beelden in het Centraal Museum en in kerken elders, tot zelfs in een copie van het houten Salvatorbeeld uit het begin der 16e eeuw, dat eens de pomp op de Mariaplaats versierde, komt de nieuwe opvatting van zijn werk tot uiting.

Nog verder gaat zijn ontwikkeling in de ingeslagen richting omstreeks 1860, als hij twee leeuwen vervaardigt ter bekroning van de beide palen der Wittevrouwen-barrière, die geheel zijn uitgevoerd in den historiseerenden stijl van het midden der 19e eeuw. Bij de ontmanteling van de stad werden de barrièrepalen met de in terracotta uitgevoerde en geel geschilderde leeuwen verplaatst naar de Wittevrouwenkade (naast het politiebureau), waar ze nog altijd in gemoedelijke grimmigheid het stadswapen vasthouden.

Een ander specimen van zijn romantische kunst is het liggende hert boven den ingang van het perceel Oudegracht 86, tegenover de St. Augustinuskerk, dat wij allen nog in natuurlijke kleur gekend hebben en dat sinds 1942 verguld de aandacht trekt.

Rijnbout heeft levenslang hard gewerkt en veel beelden vervaardigd, die nog in verschillende kerken aanwezig zijn, ook al weet men soms niet meer, dat zij van zijn hand zijn.

De beeldhouwer overleed in 1868 te Utrecht. Bij het overzien van zijn latere werk komt dr. van Luttermant tot de conclusie, dat hij „ondanks het feit, dat hij met de smaak van zijn tijd is meegegaan, tenslotte toch niet met volle hartstocht een aanhanger is geworden van de romantiek. Van huis uit klassicist kon hij de kunstrichting van zijn jeugd niet geheel verloochenen.” Rasechte romantici waren eerst de jongere leden van de kunstzinnige familie, waarvan Johannes Everadus Rijnbout (1839—1900) het meest op den voorgrond treedt.

Welbeschouwd waren al deze Rijnbouts bescheiden krachten, waarvan zij zich waarschijnlijk wel bewust waren. „Hadden zij zich uitsluitend aan de „grote kunst” gewijd, dan zou dat, naar het zich laat aanzien, een bron van mislukking en teleurstelling voor hen geweest zijn. Maar een trap lager, in contact met het niveau van de kunstnijverheid blijvend, grepen zij, vol zelfkennis, niet boven hun beperkte capaciteiten.”

v. C.

„EEN AMBACHTSMAN VAN HET OUDE STEMPEL”.

Wie het perceel Baanstraat 9 voorbij loopt vindt dit niet zo veel afwijken van de belendende percelen, of het moet zijn dat hem opviel, dat de voordeur een paneellijst heeft met een gebeeldhouwd kuifje, zoals dit aan oude huizen het geval is, en dat het geheel zo netjes onderhouden is.

Hier woont C. Pels, thans 76 jaar oud.

De jongere generatie zegt die naam niet veel, voor de oudere heeft deze een bijzondere klank, vooral voor de oude Utrechtse families, voor wie deze meubelmaker en beeldhouwer zijn hele leven heeft gewerkt. Ook voor het Universiteitsgebouw heeft hij veel gewerkt. Geen aanzienlijke familie in de stad Utrecht, of in deze Provincie — zou ik bijna zeggen — welke in haar meubilair geen kostbare stukken kan aanwijzen, welke door Pels werden vervaardigd, in zuivere stijl, of door hem vakkundig werden gerepareerd.

Want hij was een vakman en..... hij had liefde voor zijn werk! Zijn opleiding heeft hij genoten in de bekende meubelzaak van Middelbeek, waar fijne meubelen in strenge stijl werden vervaardigd en waar hij veel heeft geleerd. Daarna heeft hij tientallen jaren voor eigen rekening gewerkt.

In het voorjaar van dit jaar werd mijn aandacht er op gevestigd, dat Pels met het oog op zijn hoge leeftijd zijne geregelde werkzaamheden zou beëindigen, het grootste gedeelte zijner gereedschappen, daterend uit een geheel ander tijdperk, aan de kant zou doen en alleen nog voor eigen genoegen wat zou werken. Ik ben toen eens naar hem toegestapt — op een afgesproken uur — om met deze man van het oude stempel een praatje te kunnen maken..... Toen de voordeur zich achter mij sloot voelde ik direct de sfeer, welke er heerst in het huis van iemand, die liefde heeft voor het ambacht, in zijn grote betekenis voor het leven van de mens.

In de gang was een eikenhouten kapstok aanwezig, met renaissance paneelwerk door hem zelf vervaardigd, hingen enige tegeltableaux in paars en geel (z.g.n. vogelkooitjes) en 17e eeuwse tegeltjes (blauw) in een lijstje. In de huiskamer, waar ik gezeten was in een door hem zelf gerestaureerde antieke Louis XVI fauteuil, toonde hij mij allerlei stukken „van goeden huize”, welke hem geschonken waren door dankbare „cliënten”. Ik herinner mij o.a. een blauwe Chinese schotel boven de schoorsteenmantel, een zestal blauwe Delftsche schoteltjes op een richel boven de bedstede — naar ik vermoedde — en een leuningstoel, alle antiek.

Er heerste in de achterkamer zo'n weldadige rust, dat ik mij verre waande van het jachtend tempo van het verkeer, enige tientallen meters slechts van het huis verwijderd.

Veel heeft Pels mij verteld van al de oude families, waarvoor hij zo gaarne werkte en die hem niet vergeten hebben;... en zijn vrouw wist daarvan mee te praten!

Daarna zijn Pels en ik de losse trap op gegaan, die naar de zolderverdieping voerde, waar hij zo'n groot deel van zijn leven werkend heeft doorgebracht te midden van zijn gereedschappen; zijn oude werkbank vertoonde talloze beschadigingen en groeven, die getuigden van het onvermoeide werken van deze ambachtsman en deden denken aan de rimpels op het gezicht van een grijsaard.

Op de gereedschaprekken hingen de gereedschappen, welke zo tal van jaren door hem zijn gebruikt: grote houten verstekblokken, houten lijkklemmen in allerlei afmetingen, profielschaven, bijtels, gutsen (holle bijtels), burijnen (grafeerbijtels: voor het beeldhouwen, van b.v. nerven van bladeren) en vele andere. Hij toonde mij fijn „fineerwerk” (het oplijmen van een dun laagje kostbaar hout op gewoon hout; dikwijls in allerlei figuren) en mooie, zuiver in hard hout „gestoken”, modellen voor koperen handvaten voor oude kabinetten. Van deze modellen wordt eerst een „negatief” gemaakt in gips, in welk negatief daarna een vloeibaar kopermengsel wordt gegoten, welk afgietsel gelijk is aan het in hout „gestoken” positief. Op deze wijze kunnen veel exemplaren van èen model worden gegoten.

Al deze voorwerpen en de houten handvaten, glad geworden door de hand van de gebruiker, deden mij weer te meer beseffen, van hoe grote betekenis het is, indien het ambacht in ere wordt gehouden en op zo hoog mogelijke trap van ontwikkeling. Deugdelijke vakopleiding, gestadige oefening maar bovenal liefde voor het werk zijn nodig om iets werkelijk goeds tot stand te brengen.

Helaas heeft de laatste oorlog, en de nasleep daarvan, ons gebracht in een tijdperk, dat nauwelijks tijd laat, naast het nuttige en nodige, ook aan het aesthetische steeds voldoende aandacht te besteden of daaraan veel ten koste te leggen.

En toch is dit zo nodig om een grote neergang te voorkomen. Daarom voelen wij het als een groot gemis als bekwame en degelijke vakmannen als Pels, het gereedschap voor goed moeten neerleggen. Zij vormen een schakel met het verleden.

Wij wensen hem gaarne nog vele goede jaren. A. N. L. O.

Een groot deel der gereedschappen, bij Pels in gebruik, is overgenomen en blijft dus behouden; zij zullen — naar ik vernam — o.a. in gebruik blijven ten behoeve van het onderhoud van het meubilair in de Universiteit.

VRAAG EN ANTWOORD.

In „Gens nostra” van December 1948 komt de volgende mededeling voor: „Te Vreeland was op de buitenplaats Vreedenhorst in de achttiende eeuw een katoendrukkerij gevestigd. Dit bedrijf werkte volgens het koperplaat-procédé en had zijn personeel, dat uit eerste klas vaklieden bestond, geheimhouding opgelegd. Rondom de fabriek stond een dubbele rij bomen ter wering van spiedende ogen”. Kan iemand nadere bijzonderheden over dit bedrijf mededelen?

RESTAURATIE PERCEEL OP 'T HOOGT.

Op de hoek van Slachtstraat en 't Hoogt — goed zichtbaar voor ieder, die uit de richting Korte Minrebroederstraat naar de Schoutenstraat rijdt — is een fraai woonhuis bewaard gebleven. Gedurende lange tijd was er van de oude schoonheid van dit huis maar weinig overgebleven. Het was vervallen en verknoeid, het had lange tijd leeg gestaan, het geveltje was bepleisterd geweest, en, zoals dat bij verwaarloosde huizen meer het geval is, ook hier hadden de voortdurende lekkages er niet veel goed aan gedaan. Maar er kwam een liefhebber voor het huis en er werd een mogelijkheid gevonden om tot restauratie over te gaan.

Thans verrijst er weer een aantrekkelijke woning. Het huis heeft een ruimte, welke men er niet zou zoeken. En ook de lichtinval is verrassend en overvloedig. Het licht wordt gezeefd door het glas in lood, dat de bovengedeelten van de ramen met de eikenhouten kruiskozijnen vult. De pleister is weer verdwenen en de oude stenen zijn in al hun warme en schone tinten te voorschijn gekomen.

Als het werk klaar is zal een stoepje van een paar treden, van de straat gescheiden door een ijzeren hekje, toegang geven tot de woning. De deur is gevat in het fraaie renaissance-poortje uit 1642 — in de boog ziet men een bekoorlijk engelenkopje — dat destijds toegang gaf tot de oude Landbouwbeurs aan het Achter Clarenburg.

Het voorhuis heeft een vloer van zwarte en witte marmeren tegels en de wanden zijn betegeld met uit het huis zelf gesloopte oude tegels, waarop de kinderspelen zijn afgebeeld. Het enige oude deurtje, dat nog in het huis aanwezig was is gebruikt voor de afsluiting van de kelder, voor de rest zijn de deuren van eikenhout in een bij de oude stijl aansluitende vorm vervaardigd.

Wij zeiden al, dat de ruimte vooral verrassend is. Menigeen immers zou een salon van 24 m² willen hebben, om dan nog niet eens te spreken van de woonkamer, die nog groter is. In de salon is een mooie renaissanceschouw aangebracht, elke console is anders gesneden, maar dat stoort in het geheel niet. De vroegere handwerklieden wisten precies wat zij zich konden veroorloven.

De woonkamer is nog groter, zij ligt op de eerste verdieping boven de salon en heeft niet alleen ongeveer hetzelfde grondvlak, maar bovendien nog een grote eethoek, die aan een knus keukentje grenst. Van de kap zijn alle spanten oud, alleen de indeling is geheel nieuw.

Bij de restauratiewerkzaamheden zijn de juiste profileringen van de oude kozijnen geheel teruggevonden.

De bewoner, die zich zo straks in dit perceel zal vestigen, heeft de verplichting op zich genomen het te bewonen in de geest van het huis. Door het ontpleisteren van de aangrenzende gevel van het perceel Slachtstraat is een goede aansluiting aan de omgeving gekregen. En dat zal nog meer het geval zijn als in de toekomst eens zou worden besloten om ook het aangrenzende gedeelte van het pand op 't Hoogt in zijn oude luister te herstellen.

DE WAPENSMEDENFAMILIE VAN SOLINGEN.

Onder dezen titel en over dit onderwerp schreef de onderdirecteur van het Nederlansch Legermuseum „Generaal Hoefer” te Leiden, de Kolonel der Artillerie b.d. C. A. Hartmans een artikel in het zweedsche militaire tijdschrift *Livruskammaren* 1949, blz. 30—44.

Evenals in onze dagen, althans vóór den oorlog, Solingen vooral bekendheid genoot als stad, waar staal bewerkt wordt (men denke aan de messen en scharen van de firma's Herder), zat de metaalbewerking ook in de 17e en 18e eeuw haar burgers in het bloed, met name het vervaardigen van zwaarden en geweren. Naar ons land geëmigreerd komt in die eeuwen in Utrecht en Amsterdam zelfs een familie van zwaardvegers en geweermakers voor, die zich naar de stad van afkomst Solingen noemde. In Utrecht nam zij haar plaats in tusschen de daar, in den omtrek van het Vreeburg (Elisabethstraat, Zadelstraat, Lange Viestraat) reeds gevestigde geweermakers. Zoo vinden wij daar in de 17e eeuw een Casper Aelbertsz., een Caspar Jansz., een Jan Jansz., een Wolphert Henricksz., een Nicolaas, een Pieter en in de 18e eeuw een Pieter(?), een Jan, een Lucas, allen met den familienaam van Solingen. Zij worden vermeld als cooplieden in wapens, kruismeden, zwaartvegers, loopsmeden of, loopmakers en lademakers, welk namen alle wijzen op het vervaardigen van zwaarden en geweren of onderdeelen van deze laatsten.

Ofschoon de utrechtsche van Solingens een belangrijke plaats moeten hebben ingenomen in de wapenfabricage en den wapenhandel hier ter stede, zijn slechts weinige werkstukken van hun hand bewaard gebleven. Van Pieter van Solingen bevond zich een vuursteengeweer van omstreeks 1689 in de vroegere Gewehrgallerie te Dresden, van Jan is een dergelijk exemplaar (c. 1715) in het voormalige Zeughaus te Berlijn en een koppel vuursteenpistolen in Stockholm aanwezig en van Lucas tenslotte bevindt zich een koppel miniatuurpistolen in het bezit van een verzamelaar-handelaar te 's-Gravenhage. Wanneer schrijver echter uit de signatuur op de fraai bewerkte slotplaat van een repeteergeweer in een engelsche wapenverzameling „Jan Flock van Solingen tot Utrecht” meent te moeten besluiten, dat hier samenwerking plaats vond tusschen een (in Utrecht c. 1600—1673 voorkomenden) Jan Flock en een der van Solingens, slaat hij de plank mis. De inscriptie wijst ongetwijfeld slechts uit, dat ook Jan Flock uit Solingen afkomstig was.

Afbeeldingen van eenige amsterdamsche geweren met hun fraai bewerkte sloten geven een indruk van vorm en uitvoering, die ook de productie van de belangrijke utrechtsche geweerindustrie ver-
toond zullen hebben.

Een samenvatting in het zweedsch is aan het artikel toegevoegd.

v. C.

ENKELE UNIVERSITEITSGEBOUWEN.

Aan de Drift en de Wittevrouwenstraat liggen in één huizenblok verschillende universiteitsinstellingen samengevoegd. Zij maken deel uit van het complex, dat weleer het regeringscentrum van het koninkrijk Holland had moeten zijn, toen Lodewijk Napoleon in 1806 de zetel van Den Haag naar Utrecht overbracht. De heer G. A. Evers wijdde onlangs in de Sol Iustitiae een artikel aan deze gebouwen. Tot dit complex behoren ook het Geografisch Instituut en het Kunsthistorisch Instituut. De heer Evers schrijft daarover:

HET GEOGRAFISCH INSTITUUT, DRIFT 21.

Door de benoeming van twee vakgeleerden deed in 1908 de aardrijkskunde als zelfstandig onderwijsvak haar intrede bij de Utrechtsche universiteit. Een kamer in het universiteitsgebouw, de zgn. torenkamer Achter den Dom, werd als geographisch instituut ingericht. Daar werd een begin gemaakt met het aanleggen eener verzameling van instrumenten, kaarten en boeken.

In de laatste maanden van het daarop volgend jaar werd meer ruimte voor dit instituut verkregen door het naar het pand Plompetorengracht 11 over te plaatsen, waar van 1904—1909, tijdens den nieuwbouw der universiteitsbibliotheek aan de Wittevrouwenstraat, de administratie-lokalen dezer instelling ondergebracht waren geweest. In dat ouderwetsch ingedeelde heerenhuis, waarin van 1909—1913 ook het kunsthistorisch instituut gehuisvest was, beschikten de geographen over een achttal werkruimten van zeer willekeurige ligging, grootte en vorm.

Doordat de eigenares zelf het huis wilde gaan bewonen, moest het in 1920 met eenigen spoed ontruimd worden. Curatoren der universiteit wezen toen een leegstaand gebouw in den hof van het pharmaceutisch laboratorium aan den Catharijnesingel als voorloopige verblijfplaats van het geographisch instituut aan, daar op dat oogenblik geen geschikt gebouw te vinden bleek. Het was een zeer ongewoon geconstrueerd bouwwerk, dat als macro-magnetisch laboratorium voor den in 1918 benoemden hoogleeraar H. E. J. G. du Bois bedoeld was geweest. Professor Du Bois was echter kort na zijne benoeming in Utrecht gestorven en het laboratorium kon derhalve niet aan zijn bestemming worden gewijd. Er was voldoende werk- en bergruimte voorhanden, maar de vertrekken lagen ter weerszijden eener groote en hooge hal op verdiepingen, die over en weer niet verbonden waren. Bij de verhuizing in 1920 hadden curatoren den raad gegeven niet meer dan het hoog noodige uit te pakken, omdat binnen weinige weken een geschikter onderdak zou worden aangewezen. Die weken hebben evenwel negen jaar geduurd.

Om het aardrijkskundig onderwijs, dat intusschen breed was uitgegroeid en steeds meer studenten had getrokken, niet alleen in waardige, doch ook in daartoe passende omgeving te kunnen huisvesten, werd in 1929 het aanzienlijke pand Drift 21 voor f 90.000 aangekocht en ingericht door de daartoe in het leven geroepen Plancius-stichting. Het bestaat uit een groot heerenhuis met diepen tuin en daarbij aansluitend koetshuis aan de Rietsteeg. Volgens overeenkomst werd het door het rijk voor zes jaar gehuurd en bepaald, dat het binnen tien jaar zou worden overgenomen. Die overdracht door de Plancius-stichting aan den Staat kon echter spoediger plaats vinden.

Oorspronkelijk stond hier een claustraal huis, dat tot de immuniteit van het Sint Janskapittel behoorde. Het wordt reeds in 1468 genoemd, toen het door den kanunnik Johannes Caesar bewoond was. In de tweede helft der 18e eeuw schijnt het verbouwd te zijn, althans den tegenwoordigen voorgevel te hebben gekregen. Sedert de hervorming werd het kapitale pand steeds door voorname families, in het begin der 20ste eeuw door den bankier H. F. Kol van Ouwerkerk in eigendom bewoond.

De heer Kol liet het huis inwendig door den architect P. J. Houtzagers in den tegenwoordigen toestand brengen. Aan drie zijden eener ruime en hooge hal zijn de kamers ingericht en aan de achterzijde is nog een groote tuinkamer uitgebouwd. Ter rechter (zuid)zijde van deze hal heeft het huis geen vertrekken, al wekt daar in den wand een in stuc nagebootste deur wel den schijn, dat het gebouw zich ook naar dien kant uitstrekt.

In de hal zijn o.a. antieke globes opgesteld en kaartenkasten geplaatst. Rondom liggen de werkkamers der twee hoogleraren, die aan het hoofd der instelling staan, van den hoofd-assistent voor de physische geographie en verder de bibliotheek met uitleenbureau en studie (lees)zaal. De moderne betimmering der beide laatste lokalen is in empire-stijl gedacht. Op de eerste verdieping, van een rondgaande galerij af toegankelijk, bevinden zich de werkkamers van den conservator en van den hoofd-assistent voor de sociale aardrijkskunde, een groote en een kleine collegezaal, twee kaarten- en platenkamers, de teekenkamer en het administratie-lokaal.

HET KUNSTHISTORISCH INSTITUUT, DRIFT 25.

In 1907 kwam het te Utrecht tot de oprichting van een leerstoel voor „aesthetiek en kunstgeschiedenis”, die later in een leeropdracht voor alleen „kunstgeschiedenis” werd omgezet. Na zich gedurende twee jaren met zijn studiemateriaal thuis en eigen werkmateriaal als een seminar te hebben beholpen, kreeg de hoogleraar de beschikking over het grootste vertrek, de tuinkamer, in het hiervoor reeds genoemde heerenhuis Plomptorengracht nr. 11. Hier kon een begin met de inrichting van een instituut worden gemaakt.

Weer drie jaar later, in 1912, nadat het Tandheelkundige instituut dat huis verlaten had, werd de „kunstgeschiedenis” naar de Wittevrouwenstraat nr. 9 overgebracht. Op de eerste verdieping werden vijf vertrekken ter beschikking gesteld, zoodat meer en geschikter werkruimte werd verkregen en het hulpmateriaal, vnl. literatuur, reproducties en lantaarnplaatjes, kon worden uitgebreid.

Na elf jaar, in 1923, volgde overbrenging van het instituut naar het kapitale huis Drift nr. 25, waar gelijktijdig ruimte voor de klassieke archaeologie en de christelijke iconografie en later ook nog voor enkele straks nader te noemen nevenvakken beschikbaar kon worden gesteld.

Het monumentale huis met hardsteen gevel verkeert nog in den toestand, waarin het zeer waarschijnlijk omstreeks het midden der 18de eeuw in Lodewijk XV-stijl is gebouwd. De wapenschilden in den geveltloep zijn niet afgewerkt, of de heraldische figuren zijn in de revolutiedagen van 1795 afgebikt, en geven dus geen aanduiding omtrent den bouwheer. In 1807 werd het ten behoeve van koning Lodewijk Napoleon voor bijna 30.000 gulden aangekocht, maar het ging geen deel van zijn paleis uitmaken en werd door een hoogen hofdignitaris betrokken. Tijdens den spoedig gevolgden inlijvingstijd diende het blijkbaar als belastingkantoor, want in 1813 resideerden er de hoofdinspecteur-controleur en de hoofdontvanger der „droits réunis”, toendertijd de indirecte belastingen. Nadien is het spoedig weer in particulier bezit overgegaan, doch in 1923 werd het pand, waartoe ook een grooten tuin met stalgebouw aan de Rietsteeg behoort, door den staat terug gekocht.

Ter weerszijden eener breede gang op de bel-étage zijn de kamers van den hoogleraar-directeur, van den technisch-assistent — met de voornamelijk grafischtechnische verzameling en de groote collectie lantaarnplaatjes —, en van de assistenten gelegen. Daar liggen ook de beide studiezalen, waarvan er één als kleine college-zaal dienst doet, en waar de aanzienlijke hoeveelheid reproducties in de wandkasten geördend ligt. De druk bezochte colleges voor studenten van alle faculteiten moeten echter elders gehouden worden, omdat het reeds lang bestaande plan voor den bouw eener groote collegezaal in den tuin nog niet tot uitvoering kon komen. Op de eerste verdieping is de bibliotheek van het instituut geplaatst en bevinden zich de werkkamers der hoogleraren in de kerkelijke kunst en iconographie, in de architectuur en in de aethetica; op de tweede die voor de Egyptologie en voor de Indische en Japansche kunst.

Behalve deze studie-richtingen, kreeg ook de meer gescheiden archaeologie een plaats op de eerste verdieping. Zij groeide in zekeren zin uit het instituut voor classieke studie, dat sedert 1912 in het reeds meermalen genoemde huis Wittevrouwenstraat nr. 9 ondergebracht was. De oprichting daarvan hield verband met de instelling van een lectoraat in de archaeologie en hare hulpwetenschappen. Oorspronkelijk voor een algemeener doel gericht, kwam het in 1918 tot een scherper begrenzing van de classieke archaeologie. Uiteraard beschikt de leidende hoogleraar over een „eigen boekerij”.